

Zápis z 6. jednání Odborné komise pro rodinnou politiku konaného
dne 15. září 2015

Místo zasedání: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1/376, Praha,
zasedací místnost „Klub“

Čas zasedání: 11:00 – 14:00

Přítomné členky a členové Odborné komise:

	Jméno	Organizace
1.	PhDr. Marie Čermáková	SOÚ AV ČR
2.	PhDr. Hana Hašková, Ph.D.,	SOÚ AV ČR
3.	Mgr. Dalibor Holý	ČSÚ
4.	Doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D.,	MU Brno
5.	Klára Kalíšková, M.A.	CERGE
6.	PhDr. V. Kuchařová, CSc.	VÚPSV
7.	Prof. PhDr. Steven Saxonberg, Ph.D.	MU Brno, Anglo-American University Praha
8.	Mgr. Linda Sokačová	Alternativa 50+
9.	Mgr. Kateřina Šlesingerová	MPSV / Odbor ochrany práv dětí
10.	Mgr. Michal Uhl	Sociolog

Omluvení členové Odborné komise:

	Jméno	Organizace
1.	Mgr. Radka Dudová, Ph.D.	SOÚ AV ČR
2.	Mgr. et Mgr. Lenka Formánková, Ph.D .	SOÚ AV ČR
3.	Aleš Chmelař, M.Sc.	Ekonom
4.	Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová	MPSV / NM pro soc. a rod. politiku
5.	Mgr. Kateřina Jirková	MPSV / Odbor nepoj. soc. a rod. dávek
6.	RNDr. Jiřina Kocourková, Ph.D.	PřF UK
7.	RNDr. Tomáš Kučera, CSc.	PřF UK
8.	Prof. PhDr. L. Rabušic, CSc.	MU Brno
9.	Prof. Ing. Alena Vančurová, Ph.D.	VŠE

Sekretariát Odborné komise:

Mgr. Kateřina Linková

Odd. koncepce rodinné politiky

Hosté:

JUDr. Michaela Kepková	VO Odd. koncepce nepoj. soc. a rodinných dávek
Mgr. Hana Končelová	Odd. politiky stárnutí
Dipl.-Pol. Jana Maláčová	ŘO Odboru rodinné politiky a politiky stárnutí
PhDr. Hana Maříková, Ph.D.	SOÚ AV ČR
Mgr. Jiřina Pipková	VO Odd. koncepce rodinné politiky
Ing. Jana Ryšánková	VO Odd. politiky stárnutí
Mgr. Pavel Sulík	Odd. politiky stárnutí
Mgr. Lucie Viktorinová	Odd. koncepce rodinné politiky
Ing. Hana Zelenková	Odd. koncepce nepoj. soc. a rodinných dávek

1. Zahájení

M. Čermáková zahájila jednání, hosté se představili. **H. Maříková** byla přítomna jako zástup za L. Formánkovou, ostatní hosté byli z Ministerstva práce a sociálních věcí. **K. Linková** představila novou členku Odborné komise, kterou se stala **K. Šlesingerová**, ředitelka Odboru ochrany práv dětí.

Program jednání

1. Úvodní slovo – náměstkyně Z. Jentschke Stöcklová
2. Shrnutí dosavadní práce a výstupů – M. Čermáková, D. Holý, R. Dudová, M. Uhl (případně jimi delegovaní zástupci)

3. Diskuze k návrhu Koncepce rodinné politiky

Obsah:

- (1) Charakteristika
- (2) Socioekonomická situace rodin
- (3) Principy a cíle rodinné politiky
- (4) Priority rodinné politiky
- (5) Ostatní

Harmonogram přípravy

Dělbba práce v Komisi – stanovení úkolů a odpovědností

4. Termíny příštích setkání celé Komise
5. Různé
6. Závěr

2. Úvodní slovo J. Maláčové

J. Maláčová omluvila paní náměstkyni Z. Jentschke Stöcklovou a místo ní uvedla jednání.

Zmínila tiskovou konferenci paní ministryně, která se konala 10. 9. a na které byla přítomna i paní předsedkyně M. Čermáková. Na konferenci ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová představila první opatření rodinné politiky, která vycházejí z práce Odborné komise pro rodinnou politiku. Volno na péči, otcovská poporodní péče a úprava rodičovského příspěvku by měly být zavedeny nejpozději k 1. lednu 2017. Pilotní projekt mikrojeslí může být realizován již k 1. lednu 2016. Dále byla zmíněna problematika finanční dostupnosti antikoncepce a finanční dostupnosti umělého oplodnění.

Odkaz na prezentaci z konference je zde <http://www.mpsv.cz/cs/21781>.

Nyní je třeba promyslet systémové změny, i ty, které je možné zavést v delším časovém horizontu, výstupem bude Koncepce rodinné politiky.

3. Shrnutí dosavadní práce a výstupů

M. Čermáková ještě jednou shrnula dosavadní práci Odborné komise a vyzvala vedoucí jednotlivých pracovních skupin k témuž.

M. Uhl zhodnotil, že na základě tiskové konference, vidí skupina k službám péče o děti do budoucna dva úkoly: za prvé, přípravu Koncepce pro rodinnou politiku z pohledu skupiny péče o děti, za druhé bude třeba debatovat o zmíněných mikrojeslích – jakým způsobem je implementovat do stávajícího systému.

Za skupinu Péče o seniory shrnula výsledky **L. Sokačová**: skupina navrhla dvě opatření – volno na péči a koordinátora péče. První opatření se bude zavádět, druhé vychází z výzkumu FDV, jedná se o opatření na úrovni péče měst a obcí, a mohlo by být funkčním nástrojem na lokální úrovni. Nyní skupina řeší, jak dál, ráda by dostala zpětný impulz od odboru RP, aby nepracovala na něčem, co není žádoucí. Také tu jsou další témata k řešení: sociální služby, příspěvek na péči, které se diskutují v jiných odborech ministerstva, je otázka, jak se zabývat tímto.

D. Holý shrnul práci poslední pracovní skupiny, která spojuje dvě témata: ekonomické postavení rodin a problematiku sladování. Obojí přitom nelze oddělit od dostupnosti zařízení péče o děti. Dosud skupina podala návrh věcného záměru novely Zákoníku práce, šlo o opatření na podporu částečných úvazků. Nyní připravuje dva modely úpravy rodičovského příspěvku. Jeden idealistický, který vychází z praxe skandinávských států, druhý realistický model, který respektuje český systém dávek a jeho parametry a vnáší do něho rozšíření o otcovskou dovolenou v délce 16 týdnů.

Zdůraznil, že oba modely nelze z hlediska nákladů posuzovat čistě ekonomicky, tyto reformy je třeba chápat i jako investici do budoucna. Pokud bude na ministerstvu o toto dále zájem, bude na tom skupina pracovat a rozešle podklad k připomínkám.

4. Diskuze k přípravě Koncepce rodinné politiky

M. Čermáková shrnula, že osnovu Koncepce rodinné politiky dostali členové Odborné komise k připomínkám, které byly do textu zapracovány.

Navrhla diskutovat především tyto okruhy:

- Obsah
- Harmonogram
- Propojení s dalšími aktéry
- Dělbá práce

J. Maláčová si vzala slovo a přiblížila zamýšlenou strukturu Koncepce. Výsledkem by měl být stručný a hutný dokument, v rozsahu cca 20 – 25 stránek, aby to bylo opravdu srozumitelné co nejširšímu okruhu osob. Koncepce bude obsahovat vizi RP (kapitola 2. – Principy a cíle RP). Návrhy by měly být odvozené od 1. kapitoly, kde bude popsána situace rodin. Tam budou naznačené jednotlivé problémy, na které bude posléze reagovat kapitola třetí, ve které budou představena jednotlivá opatření.

Co se týká postupu, záměrem je pracovat s více verzemi (5), od druhé verze by probíhaly konzultace s dalšími partnery, od 4. verze je plánovaná série kulatých stolů, aby Koncepce byla diskutována se všemi relevantními aktéry. Výsledná verze by měla být hotová na konci ledna příštího roku. Měla by se tam také objevit – vzhledem k probíhající debatě – univerzálně uchopitelná definice rodiny. Připravuje se metodika hodnocení dopadu na rodiny a nějaká definice rodiny bude potřebná.

Následovala debata především nad rozsahem 1. kapitoly Socioekonomická situace rodin:

K. Kalíšková poznamenala, že v první kapitole Socioekonomická situace rodin je v plánu zpracovat velmi široký okruh témat, podle ní je proto nereálné vejít se do tří stran. Bude třeba buď říci, jaké jsou priority, anebo s tím bude třeba pracovat jinak – odkazovat se na jiné zdroje. Řekla, že se nekloní k variantě to natáhnout, spíše by bylo dobré definovat priority, které máme popsat a na které se bude dále v Koncepti navazovat.

J. Maláčová odpověděla, že se nemá jednat o deskriptivní pasáže, ale o závěry, mělo by tam být už to, co z těch statistik vyplývá.

L. Sokačová uvedla příklad Koncepce sociálního bydlení Skotska, která je napsaná dokonce v bodech. Socioekonomická kapitola je podle ní nutná, aby bylo jasné, z čeho se vychází, ale musí zůstat stručná, hlavní prostor musí dostat problémy a priority RP.

M. Čermáková vyjádřil souhlas s členy Komise v tom, že je třeba mít toto dobře zpracované, abychom měli tvrdá data, o které se potom budeme opírat v dalších kapitolách. Bude to jistě kompromis, poznámkový aparát budeme konzultovat příště.

Následovala debata nad kapitolou Principy a cíle RP a nad otázkou definice rodiny:

M. Čermáková navrhla, aby cíle byly ještě rozšířené za mandát a směřování této Komise. Měla by tam být i podpora založení rodiny.

D. Holý se vrátil k otázce definice rodiny, se kterou se bude třeba nějak vypořádat. Připomněl, že na jaře se Komise shodla, že by definice neměla být subjektivní, ale relační, tj. nejmenovat, co tvoří rodinu, ale definovat ji skrze vztahy, které v ní fungují.

M. Uhl řekl, že antropologové mají definici takovou, že rodina je to, co se za rodinu považuje. Je to tautologie, nicméně důvodem je to, aby nebyli v zajetí svých kulturních stereotypů. Dále poznamenal, že máme rodiny a rodiny, které jsou z hlediska státu „podporyhodné“, což se nepřekrývá.

Také **R. Jahoda** poznamenal, že rodinu můžeme definovat široce, ale je otázka co má stát podporovat – stát nemá podporovat vše, ale jen určité fáze. Podle něho je žádoucí spíše definovat situace, kdy má stát do rodiny vstupovat a kdy ji má stát podporovat.

M. Čermáková vznesla otázku, kam zahrnout pár, který chce děti a nemůže, nebo pár který nechce děti. Také **D. Holý** řekl, že každá rodina začíná jako nepečující, ale pokud chceme podporovat porodnost, musíme to činit již v této fázi.

M. Uhl reagoval, že podpora páru v této fázi je taková, že mu dáváme perspektivu do budoucna.

H. Hašková shrnula diskuzi: lze ponechat, že rodina je dynamická kategorie, která se proměňuje, ale pro nás jsou důležité vztahy. Zastává relační vymezení – můžeme aplikovat model, dynamická kategorie, která se proměňuje – nechat otevřené, ale pro nás jsou důležité vztahy, jsem proto pro to relační vymezení. Kdy lidé mají nárok na péči. Myslím, že to není v rozporu s tím, co říká M. Uhl, mělo by také být zmíněno, že je to dynamicky se proměňující entita.

K. Kalíšková upozornila, že shrnutí předchozích koncepčních materiálů by nemělo být obsahem této kapitoly, **J. Pipková** však oponovala, že nějaké shrnutí toho, co bylo v ČR dosud schváleno by bylo dobré. **D. Holý** navrhl, že toto by mohlo být v Preambuli, na čemž se ostatní shodli.

V. Kuchařová stručně přiblížila ostatním plánovaný výzkum veřejného mínění k RP.

Diskuze 3. kapitoly Priority RP:

J. Maláčová uvedla, že zatímco první část by měla být shrnující a obsahovat identifikaci problémů, ve třetí kapitole by měly být konkrétní návrhy řešení.

D. Holý vznesl pochybnosti, zda je rozumné mít kapitolu 1 a 3 takto roztrženou od sebe. Na začátku problém a teprve na konci po další kapitole jeho řešení.

J. Maláčová řekla, že není problém zkusit i alternativní strukturu, dát priority na začátek, poté představení situace a problémů a jejich řešení – opatření.

H. Hašková připomněla, že tvorba Koncepce bude probíhat jako proces. Nejprve může být ta první pasáž dlouhá, ale až vykrystalizují priority, ukáže se např., že je možné proškrtat první kapitolu apod.

5. Diskuze harmonogramu přípravy Koncepce

J. Maláčová řekla, že si uvědomuje, že harmonogram je velmi striktní, ale vysvětlila, že pokud má Koncepce sloužit této vládě, musí to tak být, na Koncepti navíc budou navazovat další úkoly. Příprava Zprávy o rodině – další věci, které na to chceme navázat. Je třeba, aby první verze Koncepce byla hotová na říjnové jednání, kterého se zúčastní dvě ministryně. Půjde o první verzi Koncepce, nejpozději sedmého musíme rozeslat podklady, postup práce je ten, že členové Odborné komise si rozdělí přípravu jednotlivých částí Koncepce, přičemž některá opatření jsou již částečně rozpracovaná, a sekretariát vše sloučí do jednoho dokumentu a upraví.

L. Sokačová poznamenala k termínům, že zvládnutelné to je, pokud to všichni budou mít jako prioritu.

J. Maláčová ještě jednou zdůraznila, že termín je opravdu konečný – co bude zasláno pozdě, nebude moci být v této první verzi zohledněno.

M. Čermáková podotkla, že první verze bude nejcitlivější, nemáme možnost ji diskutovat mezi sebou, ale učiníme tak na jednání 15. 10. – nejpozději 7. 10. by měla být 1. verze Koncepce rozeslaná všem členům Komise jako podklad na jednání.

R. Jahoda se tedy ujistil, že až druhá verze Koncepce bude více realistická.

6. Rozdělení úkolů na Koncepti

1. Socioekonomická situace rodin (max. 3 strany) – **K. Kalíšková, R. Jahoda, D. Holý**
2. Principy a cíle rodinné politiky (max. 2 strany) – **M. Čermáková, M. Uhl**
3. Priority rodinné politiky
 - úprava rodičovského příspěvku + PPM – **H. Hašková, L. Formánková, S. Saxonberg**

- zapojení otců – **L. Formánková**
- předškolní péče o děti – školky, dětské skupiny, mikrojesle – **H. Hašková, V. Kuchařová**
- družiny, školní kluby – **V. Kuchařová**
- volno na péči (mezigenerační péče v rodině) – **L. Sokačová, R. Dudová**
- daňově-dávkový (důchodový) systém, plošné přídatky – **K. Kalíšková, R. Jahoda**
- gender pay gap – **(odbor 21)**
- antikoncepce, asistovaná reprodukce – **(odbor 21)**
- práva dětí - **S. Saxonberg, odbor 23**
- sociální bydlení, zálohované výživné – **L. Sokačová**
- sociální služby – **odd. 211**
- sladování práce a rodiny – **L. Formánková, D. Holý**

Následovalo vyjasňování si úkolů. **H. Hašková** navrhla, zda zapojení otců nepropojit s reformami RP, **K. Kalíšková** souhlasila, nicméně **J. Pipková** to nedoporučila s tím, že to chceme pojmout samostatně. Dále bylo řečeno, že ačkoli se některá témata budou v řadě opatření opakovat, v této první verzi se s tím počítá.

Dále se řešila otázka gender pay gap a toho, jak spadá do rodinné politiky – zatím ponecháno.

J. Maláčová upřesnila, že Koncepce by měla mít jako časový horizont stanovený cca 5 let (tedy orientačně), tj. počítat s pěti lety na implementaci opatření. Do roku 2021 by měla být stále platná, na funkční období i další vlády. Připomněla také, že všechna při přípravě všech opatření musíme mít na paměti, že by měla vycházet z kapacity předškolních zařízení a neměla by neúměrně zatěžovat státní rozpočet.

H. Maříková poznamenala, že jí chybí ve výčtu problém hodně chudých rodin, navrhla přidat do Principů příjmové rozlišování rodin. **J. Pipková** odpověděla, že to tam je – tedy to, že všechna opatření by měla být pro všechny a že je nutné vždy zohlednit různé typy rodin. Také zmínila připravovanou Strategii sociálního začleňování.

S. Saxonberg upozornil, že bude třeba zaměřit se i na propagaci návrhů, **J. Maláčová** odpověděla, že pokud se tak Odborná komise rozhodne, mělo by se tak stát nejdříve po druhé verzi Koncepce.

H. Hašková se ujistila, že nic nebude veřejné, dokud nebude finální verze. Kulaté stoly se budou konat v lednu.

7. Stanovení úkolů a termíny příštích setkání

Členové a členky

- příprava první verze Koncepce rodinné politiky, jednotlivé části byly rozděleny do dvojic, max. trojic zpracovatelů

Termín zaslání: středa 30. 9. 14:30

Sekretariát

- rozeslat šablonu, podle které budou navrhovaná opatření strukturována
- rozeslat prezentaci paní ministryně z tiskové konference
- oslovit se zadáním úkolů nepřítomné členy Komise

Termín příštího jednání: čtvrtek 15. 10. v Klubu

Termín jednání PS 2 Péče o seniory: **22. 9. v zasedací místnosti č. 402**

V Praze dne 18. září 2015

Zapsala: Kateřina Linková

Zasláno všem členům a členkám Odborné komise dne: 21. 9. 2015